

ORTA VADEDE ÇAYIN GELECEĞİ *

MEVCUT DURUM

A. ÜRETİM

Dünya'da çaya ayrılan alan 2,5 milyon hektardan az bir miktar fazla olup, bunun 2,3 milyon hektarından 2002 yılında ürün alınmıştır. Büyük üreticiler üretim itibariyle; %28 Hindistan, %24 Çin, %10'ar dilimlerle Sri Lanka ve Kenya'dır. Endonezya'nın payı %5'dir. Siyah çay üretimi 2002 yılında dünya üretiminin %70'i olmuştur. Ancak yeşil çay'daki üretim artışı %2,5 olurken, siyah çayda bu oran %1 olmuştur.

Tablo 1. Çay Üretimi (Bin ton)

Ülkeler	1997-1999	2000	2001	2002
Hindistan	836	847	854	826
Çin	675	704	722	735
Sri Lanka	281	308	296	310
Kenya	255	236	295	287
Endonezya	161	157	161	157
Dünya Toplam	2.887	2.925	3.039	3.044

B. İHRACATLAR

Dünya çay ihracatı son 10 yılda %4 civarında arttı. 1992 yılında 1,02 milyon ton ihracat 2001'de 1,42 milyon tona ulaştı. Değer olarak ise %4,6 artış ile 2,7 milyar dolardan 2,9 milyar dolara çıktı.

Tablo 2. Çay İhracatı (Bin ton)

Ülkeler	1997-1999	2000	2001	2002
Sri Lanka	262	280	288	286
Kenya	235	217	258	268
Çin	209	231	252	265
Hindistan	199	204	180	180
Endonezya	77	106	100	102
Dünya Toplam	1257	1332	1393	1419

C. İTHALATLAR

Dünya net çay ihracatı 2002'de bir yıl önceye göre %3'den fazla artış göstererek 1,356 milyon tona ulaştı. Artış büyük oranda gelişmiş ülkelerde oldu. Avrupa Birliği ve Japonya'da %4'lük artış ABD'de %10 olarak gerçekleşti. Buna karşın Pakistan ve Mısır'da düşüş oldu.

Tablo 3. Net Çay İthalatı (Bin ton)

Ülkeler	1997-1999	2000	2001	2002
Avrupa Birliği	256	245	263	270
Doğu Avrupa	38	33	42	43
BDT	214	212	216	236
ABD	93	88	97	94
Kanada	18	18	19	19
Okyanusya	18	19	18	16
Diğerleri	66	64	72	67
Gelişmiş Ülkeler Toplamı	665	646	685	700
Latin Amerika	17	15	18	18
Yakın Doğu Asya	207	215	227	250
Yakın Doğu Afrika	94	92	90	109
Diğer Afrika	123	130	122	128
Uzak Doğu	153	154	157	151
Gelişmekte Olan Ülkeler Toplamı	594	606	615	656
DÜNYA TOPLAM	1259	1251	1301	1356

D. TÜKETİM

Hindistan %20'lik bir pay ile dünyanın en büyük çay tüketicisidir. İngiltere, Rusya Federasyonu, Pakistan ve Japonya'nın payları %5 civarındadır. Son on yılda çay tüketiminde yıllık %1,4'lük bir artış oldu.

Tablo 4. Siyah Çay Fiyatları (USD Cent / kg)

Ülkeler	1996-1998	1999	2000	2001	2002
Colombo	200	163	176	162	156
Calcutta	194	201	176	159	139
Cochin	158	146	116	111	98
Mombasa	177	178	202	153	149
FAO Bileşik	189	174	180	157	148

ORTA DÖNEM GÖRÜNÜMÜ

A. ÜRETİM

Dünya siyah çay üretiminin %1,9 yıllık artış ile 2010 yılında 2,7 milyon tona ulaşması bekleniyor.

Tablo 5. Siyah Çay : Gerçekleşen ve Tahmini Üretim (Bin ton)

ÜLKELER	ÜRETİM			ARTIŞ ORANI	
	Gerçekleşen		Tahmin	1988-1990 / 1998-2000	1998-2000/ 2010
	1998-90	1998-2000	2010		
DÜNYA	1.889	2.146	2.653	1,3	1,9
Afrika	290	406	517	3,4	2,2
Kenya	181	260	347	3,7	2,7
Malawi	40	40	42	0,1	0,4
Uganda	5	27	39	18,4	3,4
Tanzanya	16	24	29	4,1	1,7
Diğerleri	49	55	60	1,2	0,8
Latin Amerika	58	70	72	1,9	0,3
Yakın Doğu	185	236	273	2,5	1,3
Iran	46	63	81	3,1	2,3
Türkiye	139	173	192	2,2	1,0
Uzak Doğu	1.240	1.401	1.750	1,2	2,0
Bangladeş	42	52	67	2,2	2,3
Çin	141	72	54	-6,5	-2,6
Hindistan	694	825	1.110	1,7	2,7
Endonezya	113	129	147	1,3	1,2
Sri Lanka	222	290	329	2,7	1,2
Viet Nam	14	17	22	2,2	2,4
Diğerleri	14	16	21	1,3	2,5
BDT	95	12	15	-18,7	2,0
Diğerleri	21	21	26		

Dünya yeşil çay üretiminin yıllık %2,6'lık bir hızla büyüyeceği tahmin ediliyor. 2010 yılında 900 bin tonluk yeşil çay üretiminin %75'lik bir kısmının Çin tarafından gerçekleştirilmesi bekleniyor.

Tablo 6. Yeşil Çay : Gerçekleşen ve Tahmini Üretim (Bin ton)

	Gerçekleşen	Tahmini	Artış Oranı	
	2000	2010	1990-2000	2000-2010
Dünya	681	900	2,5	2,6
Çin	500	671	3,8	2,7
Japonya	90	91	0,0	0,1
Viet Nam	38	50	4,3	2,5
Endonezya	38	49	1,0	2,3

B. NET İTHALATLAR

Mevcut 1,1 milyon ton olan net siyah çay ithalatının yıllık %1,3 artışla 2010 yılında 1,3 milyon tona ulaşacağı tahmin ediliyor.

Tablo 7. Siyah Çay : Gerçekleşen ve Tahmini Tüketimi (Bin ton)

ÜLKELER	TÜKETİM			ARTIŞ ORANI	
	Gerçekleşen		Tahmin	1988-1990 / 1998-2000	1998-2000/ 2010
	1998-90	1998-2000	2010		
DÜNYA	1.862	2.145	2.577	1,4	1,7
İthalat Tüketim	1.061	1.106	1.269	0,4	1,3
İç Tüketim	801	1.039	1.308	2,6	2,1

C. İÇ TÜKETİM

Dünya siyah çay tüketiminin 2010 yılına ulaşıldığında %49'luk bölümünün üretici ülkeler tarafından gerçekleştirileceğini bununla birlikte yıllık %2,1'lik bir artışla 1,3 milyon ton düzeyinde olacağı tahmin ediliyor. Bunda da en büyük payın üretiminin %77'lik bir bölümüne karşılık gelen 850 bin ton tüketimle Hindistan'da olacağı beklenilmektedir.

D. İHRACATLAR

Dünya siyah çay ihracat toplamının yılda %1,7 artışla 2010 yılında 1,3 milyon tona ulaşması bekleniyor.

Tablo 8. Siyah Çay : Gerçekleşen ve Tahmini İhracat (Bin ton)

ÜLKELER	İHRACAT			ARTIŞ ORANI	
	Gerçekleşen		Tahmin	1988-1990 / 1998-2000	1998-2000/ 2010
	1998-90	1998-2000	2010		
DÜNYA	977	1.092	1.320	1,1	1,7
Kenya	157	241	330	4,4	2,9
Çin	97	44	21	-7,6	-6,5
Hindistan	204	200	303	-0,2	3,8
Endonezya	105	84	87	-2,2	0,3
Sri Lanka	212	269	293	2,4	0,8

Tablo 6. Yeşil Çay : Gerçekleşen ve Tahmini İhracat (Bin ton)

	Gerçekleşen	Tahmini	Artış Oranı	
	2000	2010	1990-2000	2000-2010
Dünya	187	254	6,3	2,8
Çin	156	210	5,8	2,7
Japonya	1	1	8,0	0,0
Viet Nam	19	25	11,0	2,5
Endonezya	8	12	14,4	3,8